

POTYKAĆ SIĘ (245) *vb impf*

sie (195), się (50).

o oraz a jasne (w tym w a 5 r. błędne znakowanie).

inf potykać się (95). ◇ *praes* 1 sg potykam się (12). ◇ 3 sg potyką się (14). ◇ 3 pl potykają się (15). ◇ *praet* 1 sg m -em się potykiał (2). ◇ 3 sg m potykiał się (22). *f* potykała się (1). *n* potykało się (1). ◇ 1 pl m pers -smy się potykali (1). ◇ 2 pl m pers -ście się potykali (1). ◇ 3 pl m pers potykali się (29). *subst* potykały się (7). ◇ *fut* 3 sg m będzie się potykiał (3). ◇ 1 pl m pers będziem się potykać (1). ◇ 2 pl m pers będziecie się potykać (1). ◇ 3 pl m pers potykać się będą (1). ◇ *imp* 2 sg potykaj się (2). ◇ 2 pl potykajcie się (4). ◇ *con* 1 sg m bym się potykiał (1). ◇ 2 sg m by się potykiał (1). ◇ 3 sg m by się potykiał (7). *f* by się potykała (1). ◇ 3 pl m pers by się potykali (7). *subst* by się potykały (1). ◇ *con praet* 1 pl m pers bysmy się byli potykali (1). ◇ *impers praet* potykało się (1) *Mącz* 330b. ◇ *part praet act* potykając się (13).

Sł stp, Cn notuje, Linde także XVII w. s.v. potkać.

1. *Bić się, walczyć; pugnare HistAl, Vulg, PolAnt, Mącz, Cn; congregi (pugnam) HistAl, Mącz, Cn; dimicare, proeliari Vulg, Mącz, Cn; certare, committere (bellum a. proelium), contendere Vulg, Cn; concurrere, conferre manum, coflictari, confligere, depugnare, inire proelium Mącz, Cn; contravenire Miech; esse commotum HistAl; instare bellum Vulg; battuere, cluere, copiam pugnandi facere, offerre se ultro proelio, pronunciare proelium, restituere pugnam Mącz; capessere pugnam, cernere, conficere proelium, conserere manum a. pugnam, contrahere bellum a. certamen, decernere, decertare, facere proelium a. pugnam, serere proelio Cn (227) : Y poyżrzawłfy lud Iudłki obaczył że mu łie iuż ztyłu y z przodku pothykác/ tedy záwołał do Páná á kapłani ięli trábić. *Leop* 2.Par 13/14, *Deut* 1/42, 1.Par 5/20, 2.Par 20/17; wyciągnęli też Rzymiánie przez móst/ Itali zá rzeką Tybrem gotowi łie potykác/ ále nie rowny poczet ludzi mieli przeciw Porfenie *BielKron* 106; Bázyli álbo Wałł włfyłzawłzy o krolu z ludem wroćil lud ná zad/ nie śmiał łie pothykác. *BielKron* 405, 101v, 117, 158v, 243, 245v (14); Conferre signa, Z nowu łie potikác. *Mącz* 122c; Proponere poenam improbis, proponere praemium, proponere spem, proponere signum pugnae, Dać znák kiedy łie mieli potykác. *Mącz* 311c; Praetior, Walczę bitwę zwodzę/ potikam łie. *Mącz* 318c; Cum ab hora fere quarta usque ad solis occasum pugnaretur, Gdy łie od czwártey godziny málem aż do zachodu Słóńcá potikało. *Mącz* 330b, 33d, 48d, 64c [2 r.], 122c, 123c (24); *HistRzym* 130v; *Legionarii* ći trzymáli część wołfká przodkiem łie potykáiąc. *BielSpr* 10v; Trębácze pobudzáli wyieždźác w pole y potykác łie/ y záłie odwodźili gdzie byłá tego potrzebá *BielSpr* 12v; Strzedz łie tego trzebá pilnie/ ábyś łie nie dał potykác przodkiem nieukom/ álbo tym ktorzyby łie bali/ by łnadź nie chćieli pierzchác *BielSpr* 16; Niewiałt miedzy nimi [*Tatarami*] dofyć w chłopim vbiorze bywa/ kthore też z łukow łtrzeláią/ y potykáią łie iáko y chłopi. *BielSpr* 68, 5v, 15, 15v, 16v, 21 v (13); *HistHel* D2v; *Paprpán* [Hh5]v; *StryjKron* 340; tak iż kázda familia/ y Herbowni z ófobná w kupię [!] pod łwá chorągwiá/ Herbem łwem ozdobiańá/ łtawáli: y łámi łię potykali [!]/ iáko ktorey chorągwi kázáno *GórnRozm* B2; *ActReg* 75; Bo do tákowey ludzi Rycerłkich/ gotowych/ porządnych kupy/ iużby bełpieczniemy y łácniey obywałete kráiołw támtych/ zbierác y zgromádzác łię mogli/ nie tułáiąc łię iákoby błędne owce/ nie łwárzac łię w ten czás gdyby łię trzebá potykác/ o Hetmáná/ o łtárlźzego łprawcę. etc. *VotSzl* E4v; *SkarKazSej* 668b.*

potykać się o kogo, o co (6): y rzeczce [Judas] do woylká fwego/ Poty kaycie fie dziś o brácią wálfą. *Leop 1.Mach 5/32. Cf Fraza*, »mężnie się potykać«, »potykać się z nieprzyjacielem«.

potykać się na czym (3): Triga, Wóz/ wálfę w którym trzi konie yeden podle drugiego wprzężeni ciągną [...] Trigarium, Bitwá álbo mieyfce ná którym fie ná takowych wálfęgách Ítárofwieckim obyczáyem potykáya. *Mącz 465a. Cf »potykać się na koniach«*.

potykać się z kim (63): węgry nie gotowi będącz bez żadnego Ízykowania fnimi [z *Tatary*] fie potykaiącz padali. *MiechGlab 15; HistAI E5; ZapWar 1558 nr 2686*; Kto ma być Hetmánem woylká nálfego/ gdy fie będziem potykác z fyny Beniáminowemi? *Leop Iudic 20/18, 1.Mach 9 arg, Ier 33/5, Dan 10/20*; A Krol Syryfki rokazał był hetmánom fwym kthorzy byli nád iezdą tak mowiac/ Nie poty kaycie fie áni z máłym áni wielkim/ iedno tylko z Krolem Izráelfkim. *BibRadz 2.Par 18/30, 2.Par 18/31, 35/22, 1.Mach 4/18*; Kálibałzá krzyknał ná fwe aby fie rychley potykáli Íthą trochą ludzi poki nieucieką wftępnym boiem *BielKron 245*; Potym íam Kárázábeg z woylkiem przyciągnął ná mieyfce ktore zową Linad/ poíłał do Skánderbegá áby fie fnim potykał obyczáiem rycerfkim á nie złodzieyfkim skatá. *BielKron 253, 70, 152v, 157v, 178, 245v (13)*; Pugnare contra pedites quingentos, Potikác fie s piacią íet Drabów. *Mącz 330a, 23d, 318c, 445b*; Aleć to íest nádewÍzyftko/ áby tego przeÍtrzezał nawięcey/ gdy twoiá Ítroná práwa ma fie potykác z lewą Ítroną nieprzyiácielską/ álbo też lewa s práwą/ áby co przednieyfze ludzi miał ku pirwÍzemu potkaniu *BielSpr 22, 26v, 33, 40v, 41v, 68, 70v*; Tám nieprzyiácioly drapieżne Tátary dofyć mężnieÍcie mordowáli Skody wielkie im poczynili ÍzczęÍliwieÍcie fnimi Íię potykáli y oni [!] pogromiwÍzy zdrowi do domow wálfycheÍcie Íię wroćili. *BiałKaz L3; ModrzBaz 118; StryjKron 11, 210; CzechEp 6*; íam fye ważył z témi We dwunaÍcie íet koni potykác wÍzyftkiemi. *KochJez Bv; WujNT Luc 14/31. Cf Fraza*, »mężnie się potykać«, »potykać się z nieprzyjacielem«, »Ímiele się potykać«, »walnie się potykać«, »potykać się wręcz«.

potykać się gdzie (6): A gdy fie z Gotty potykał [cesarz *Walens*] v Konftántynopolá/ porázon y Ípalon w íednym miáÍteczku od Gottow *BielKron 157v; Hannibal* gdy fie potykał z Rzymiány tám gdzie zową *Ad Cannas*, odłóżywÍzy rogi obá woylká ná Ítrony á z weyÍrodká wywiodł lud/ Ítáwíl íj ná dlugim czele *BielSpr 40v, 66v*; Tenże gdy fie miał drugi raz potykác z GenuenÍami nád Morzem/ wyzwał íam á íam ná rękę Hetmáná ích Stároftę KapheńÍkiego *StryjKron 210. Cf »w polu się potykać«*.

W przeciwstawieniach: »potykać się ... uciekác (3), przestać, trwożyć się, pod strzechą leżeć« (6): ábowiem fie káždy fnich łupem obciáżył więcey będzie s korzyÍcią chciáł wciekác niź fie potykác. *BielKron 372, 384*; Íą íedny tráby kthore znák dawáią gdy fie pothykác/ drugie kiedy przeÍtác *BielSpr 16, 43, 68*; przodkowie wálféy Kró: M. nie pod Ítrzechą leżac/ ále w polu fie potykáiac budowálić tak wielkie páńÍtwo. *OrzJan 86*.

W charakterystycznych połączeniach: *potykać się o bracią, o krola, o krzywdę bożą, o miłą ojczyznę, o wiarę chrzeÍcijańską; potykać się z Aleksandrem, z Chaldejczyki, z Faetonem, z Genuensami, z Goty, z kardynałem, z krolem (4), z książęciem perskim, z lewą stroną nieprzyjacielską, z Nigryty, z piąciáset drabow, z pieszymi, z Rzymiany, z sobą (2), z syny, z trochą ludzi, z Turki, z wielkim [ludem], z Żydy; potykać się ad Cannas, u Konstantynopola, nad morzem, przed oczyma [czyimi], przed ufem, na zamcech; długo się potykać, dobrze (2), nieprzyjacielskim obyczajem, okrutnie, przodkiem (na przodku,*

z przodku) (6), przystojnie, rychlej, sam (3), szczęśliwie, ustawicznie, w skok, we dwunastu koni, wielkim pędem, wszyscy razem, z tyłu, z dobrą chęcią, z wielką szkodą.

Fraza: »(oboje) wojska (a. ufy, a. roty) potykały się (a. (na)poczną, a. mają się potykać); rotami (a. ufami, a. hufcem a szykiem) potykać się« [w tym: z kim (2), o co (1)] [szyk zmienny] (12;3): *HistAl* B2v; drugie wffy potykały się dobrze/ trwała bitwa na obie strony jednak. *BielKron* 391v, 363v, 422v; Abowiem inaczej się w nagłej a nieporządnej bitwie mamy sprawać/ inaczej gdy się nawalne czoła schodzą/ inaczej gdy się wffami mamy potykać/ inaczej gdy się tylko dwa ścierać mają. *KwiatKsiąż* O2v; *Mącz* 48d; Gdy się wojska mają z obu stron potykać/ wtedy ty mały krzydło swoje lewe albo rog odłożyć opodal/ od nieprzyjacielskiego prawego *BielSpr* 20v; także też y owi co na zad łtali mogą czynić/ także się rozwiesić/ jedną stronę na prawą a drugą na lewą złożony drzewca polkokiem. Będzie się zdało z daleka patrzącym: iakoby się wffy potykały *BielSpr* 72, 6, 12v, 13; *StryjKron* 390; gdy do potrzeby przychodziło/ tedy się potykali nie rotami/ iako teraz/ bo w ten czas rotmistrzów nie było/ ale po familiach y Herbach *Górnrzm* B2; *Zawjeft* 13; *SkarKaz* 5a.

Zwroty: »bronią się potykać« (1): lepiej się bronią na zamkach niżli walczyć bitwą potykając. *BielSpr* 66v.

»jezdno się potykać« (1): Który się jezdno potykac ma/ patrz miejca rownego albo trochę obwyż/ kthory s piezym ludem/ patrz nierownego/ to ielt/ gor/ chroftow/ albo dolin *BielSpr* 36v.

»na koniach (a. na koniu), konno się potykać« = *pugnare ex equo* *Mącz* [szyk zmienny] (2;1): Lata 1269. Na powietrzu widziano gdy się wojska potykały okrutnie na koniach. *BielKron* 363v; *KwiatKsiąż* O2; *Pugnare ex equo*, Konno się potykac. *Mącz* 330a.

»mężnie się potykać« = *pugnare genere* *PolAnt* [w tym: o co (3), z kim (1)] (5): *BibRadz* 2.*Mach* 8/16; Stymi [Moskwą] mężnie się potykając a częście [!] do końca zwycięstwa byli nieotrzymali. Ale bes swej kody. *BialKaz* L2; gdy kilo godzin mężnie się potykali/ wiele swoich stracili nazad pierchnęli *StryjKron* 647, 335; [ludzie chrześcijańscy] z okrutnymi y niewiernymi Pogany/ o krzywdę Bożą/ o wiarę Chrześcijańską/ o miłą oyczyznę/ mężnie się potykali/ y chętnie vmierali. *VotSzl* A4v.

»mocnie się potykać« (1): wtedy Machabejczyk zwoławłszy siedm tysięcy/ ktore nim były/ prosił aby się z nieprzyjaciół niejednali/ ani się bali mnożstw nieprzyjaciół niefluśnie przeciwko im ciągnących/ ale aby się mocnie potykali [sed fortiter contenderent] *Leop* 2.*Mach* 8/16.

»potykać się z nieprzyjacielem (z nieprzyjacieli), z ludem nieprzyjacielskim« [w tym: o kogo (1), czym (1)] = *cernere cum hostibus, concurrere hosti, conflagere cum hoste a. contra hostem, congregi cum hoste* *Cn* [szyk zmienny] (12;1): *HistAl* A5; Pod nimi [księżętami] zaś wylitek lud wojenny po trzy [!] kroć to tyliac y siedm tysięcy/ y pięć let: ktorzy byli sposobni na wojnę/ y potykali się z nieprzyjacieli [contra adversarios dimicabant] o Krola. *Leop* 2.*Par* 26/13; Klaudyus brata Hadrubala dal sciac/ iz sie nad iego wola potykal z nieprzyjacielem *BielKron* 120v, 155, 459v; TRafuie sie tego wiele w Wojlzcze miedzy ludem Rycyrfkim zwlascza niecwiczonym/ [...] iz czesthe zamieszanie czynia [...] gdy leda co wyrwa na starzze aby dal przyczynę nie potykac sie z nieprzyjacielem. *BielSpr* 25v, 6v, 30v, 31 [2 r.], 35v; *CzechRzm* 234; Ale ci/ ktorzy daleko od domu na nieprzyjaciela dla Oyczyzny wyiezdzaia/ [...] daleko ochotniejzy bywiaia na wojnie/ nizeli gdyby tymze sercem takim

przed oczymá zón fwoich/ dżiatek y rodziców potykác fie mieli z nieprzyjáicielem zbroynym/ y takim/ który iuż máło nie wygraná ma. *OrzJan* 136.

»potykać się w oczy« [szyk *zmienny*] (2): Amazonas, żony Thátárkie [...] Máią też łuki y száble/ teżey ftrzeláią wćiekáiąc/ niż fie w oczy potykáiąc *BielSpr* 43; *KlonWor* 30.

»pieszo, z pieszym ludem się potykać« (2:1): *KwiatKsiąż* O2; Pedibus praeliari, Piefzo fie potykác. *Mącz* 293d; *BielSpr* 36v.

»polem, w polu, polną bitwą potykać się« = *walczyć na otwartym polu; dimicare acie vel proelio* *Mącz*, *Cn* [szyk *zmienny*] (2:2:1): Słudzy zálie Benádábowi mowili/ przetośmy zwyciężeni żefmy tu między gorámi leżeli/ [...] byfmy fie byli w polu potykáli/ nie vcżynilićby byli nam nie. *BielKron* 85v; Aperto Martę pugnare, Polem fie potykác/ yáwnnie bitwę zwieść. *Mącz* 278d, 220c; Arcybiskup też ácz fię był vmyflił polną bitwą potykác/ bo miał przy łobie Sláchty niemáło/ ále widząc nie równą/ vchodził obronną ręką do Kokenhaufu *StryjKron* 767; *OrzJan* 86.

»suwałką [= *szykiem zwanym tańcem tatarskim*] się potykać« (1): [Tatarowie] Suwałką fie potykáią iákoby táncowál/ to ieft/ ftrzeláią poftáwáiąc y poftępuiąc/ záieżdzáiąc ná lewą ftronę w koło nieprzyjáiciela *BielSpr* 68.

»śmieie się [z *kim*] potykać« (1): Sławny Krolu/ Vlryk Miřtrz Prufki pořłał ci dwa mieczá/ tobie ieden á brátu drugi/ ná pomoc/ áby łobą nie trwożył/ á śmieie fie znimi potykał. *BielKron* 384.

»potykać się na urywkach, na urywkę« = *walczyć krótkimi wypadami na przeciwnika* [szyk *zmienny*] (1:1): Existimans indemnitati suae confusis praeliis consuli posse, Nádziewájąc fie że tym obyczáyem mniefy włudziech řzkody miał wziác gdybyfie ná utarczkách álbo ná vrywkách potykáli. *Mącz* 77d; *BielSpr* 42.

»na utarczkach się potykać« (1): *Mącz* 77d *cf* »na urywkach się potykać«.

»walnie, walną bitwą się potykać« [w tym: z *kim* (2)] (2:1): Tenże Alexánder gdy niemogł Tátárow ktemu przywieść/ áby fie s nim walnie potykáli/ tylko ná vrywkę vczynił thák/ nápráwił niektore zbiegi ktorzy do nich wćiekli *BielSpr* 42, 35v, 66v.

»potykać się wręcz« [w tym: z *kim* (1)] = *contrahere bellum a. certamen, decertare acie, descendere in aciem a. in aequum, a. in certamen, a. in arenam* *Cn* [szyk *zmienny*] (2): vmyfliłi żadnych obozow nieřthánowić/ ále śmieie wtárgnąć/ y z wielką mocą potykác fię wręcz [et cum omni virilitate congregientes] *BibRadz* 2.*Mach* 15/17; *OrzJan* 58.

Szeregi: »potykać się, (a) bić« [szyk 1:1] (2): yżeby y nakoniu y piefzo łatwie fię kazdy fnich potykać á bić mogł. *KwiatKsiąż* O2; *Mącz* 67d.

»potykać się a bojować« (1): obádwa vffy nieprzyacielskim obyczáiem fie potykály/ á bárzo okrutnie s łobą boiowáli [uterque hostiliter sunt commoti, et acriter pugnare ceperunt] *HistAl* B2v.

»potykać się [z *kim*] a (i) czynić« [szyk 1:1] (1:1): Acre inter se decernere statuerunt, Wzięli przed fię o to s łobą czinić/ á potykać fie hufcem á řzykiem. *Mącz* 48d; vczyli iáko fię potykác/ y iáko z nieprzyjáicielem czynić [quomodo confligendum sit] *ModrzBaz* 111v.

»potykać się i kruszyć« (1): Ieft w księgách Mácháb: [...] widziáne były woýfká ná powietrzu/ zbroyne y swietne/ ktore fię z łobą potykály y kruřzyły. *SkarKaz* 5a.

»potykać się, nacierać (się)« [szyk 2:1] (3): Coire, et Congredi dicuntur milites, Potykác fie/ Nácierác yeden drugiego. *Mącz* 104d, 74a, b.

»potykać się i odpierać« (1): Sláchtá Mázowiecka zebráli fię z chłopftwem/ [...] ále gdy fię mężnie potykáli y przeważnie nieprzyaciołom odpieráli/ od wielkości fą przemożeni y pobići. *StrykKron* 335.

»walczyć, (i) potykać się« (2): Woylko Demetriuífłowe z żydy wálczy y potyká fie *Leop* 1.*Mach* 9 arg; *Mącz* 58a.

»potykać się, (a) bitwę (z)wieść« [szyk 5:2] (7): Pronunciare proelium in posterum diem, Zwolić fie ná záyutrz [!] potykác/ bitwę zwieść. *Mącz* 254c; Conferere manus Zwieść bitwę/ Potykác fie. *Mącz* 387d; Intento atque infesto exercitu in Numidam procedit, S tym vmysłem yákoby fie potykał á bitwę s nim zwiódł. *Mącz* 445b, 130b, 209a, 220c, 278d.

»potykać się i zwyciężyć« (1): W ten czás po tym krol Filip s fwym fie nieprzyacielem potykał/ y onego zwyciężył [*Interea Philippus rex pugnavit et vicit*] *HistAl* A5.

Przen: Zmagać się (34) :

a) O osobach (26) : [usprawiedliwieni] Itátecznie woiiuąc [z grzechem]/ zaplátę v Bogá odźierzáią. Bo nie będzie koronowan/ iedno ktory fie ípráwnie potykał [*Vulg* 2.*Tim* 2/5]. *WujJud* 102v; [*słowa Chrystusa do uczniów*] (Acz ią to dobrze wiem ze mię przedię odbieżyć/ á drudzy fie mnie práwie záprzycie) wżákże iż fie wam ípodoba przy mnie potykác/ y mnie obronić: Otoż wam to iuż opowiedam/ że fie iuż czás ná to gotowác. *CzechRozm* 237.

potykać się o co (2): Lecż żaden nie weźmie korony/ kto fie o nią mocnie nie potyka [*Vulg* 2.*Tim* 2/5]. *WujJud* 108v. Cf »mężnie się potykać«.

potykać się z kim, z czym (19): Iż fię telż potym w ogroicu modlił [*Jezus*]/ z grzechem/ s przekłęctwem/ śmiercią/ z Dyablęm/ y ftráfliwym fadem bożym potykał fię. *KrowObr* 49v, 74v; á gdy fye s poły to ielt z bolmi potykác muśi [*rodząca*]/ ma prochu z czemierzyce álbo z pieprzu/ w nozdrze łobie wśiáknąc *SienLek* 113v; *RejPos* 69v; *CzechRozm* 56v, 240v; *SkarŻyw* 437; *CzechEp* 205, 295; *WujNT* 1.*Cor* 15/32; *SkarKaz* 7b; Iuż brácie flišie z wiatrem fię potykay *KlonFlis* H4. Cf *potykać się z kim czym*; »potykać się z nieprzyjacielem«, »potykać się śmieie«.

potykać się z kim czym (1): Confligere ratione, Rzeczą á rozumem fie s kim potikác. *Mącz* 130b.

W połączeniu szeregowym (1): o którym [*szatanie*] Páweł [...] piłze/ y záraz vczy/ iáko fie z nim potykác/ iego ftrzáły ognište gálic/ y iáko go też mieczem fłowá BOżego od fiebie odrážác wierni máią. *CzechRozm* 240v.

W przeciwstawieniu: »jednać się ... potykać się« (1): przyidzie czás gdzie miłóśierdzie odftąpi/ á ípráwiedliwość ízczerza nieodwłoczna/ nie zbyta/ nie wwiárowána/ náftąpi. [...] Lepiey fię teraz z báránkiem iednác/ niżli fię ze lwem potykác. *SkarKaz* 7b.

W porównaniu (1): Y vczyńilem ia był rzecz tę/ ták w obec (choćiażem z pewnymi niektozymi ofobámi o tym fię rozmawiał/ á práwie iákoby potykał) nikogo nie miánuiąc *CzechEp* 6.

Zwroty: »mężnie się potykać« [*w tym: dla kogo* (1), *o co* (1), *o czym* (1)] (3): doftąpili [*święci Tvoi, Panie*] zákłádu chwały wiekuiíftey/ o ktorey fię tu mężnie potykáli *LatHar* 599; Nápomina Tymotheuífzá/ áby ízczerze náuczał. Y mężnie fię potykał dla Chriřtuřá. *WujNT* 2.*Tim* 2 arg, s. 832.

»potykać się z nieprzyjacielem (dusznym)« [szyk zmienny] (4): *CzechRozm* 240v; Zaden zapłaty nie weźmie/ który się przyłtoynie z nieprzyjacielem nie potyka. *LatHar* 51,3; Włzákże przecię kościół będzie trwał mocny y łtateczny/ y będzie się potykał z nieprzyjacielem *WujNT* 837.

»potykać się śmieie [z kim]« [szyk zmienny] (2): *CzechEp* 205; Y zełtales Syná łwego [...] Ktory będąc w nálzym ćiele/ potykał się z Czártem śmieie *ArtKanc* I3v.

Szeregi: »potykać się a pokusam bronić« (1): pilnie tego opuścić niechciał [Bóg]/ rozumiejąc nam to być rzecz potrzebną/ áby nas był náuczyc nie miał/ iákobychmy się s czártem s przeciwnikiem á okrutnikiem nálzym/ potykáć/ á iego pokułam bronić/ mieli *RejPos* 69v.

»potykać się i zwyciężać« (1): iáko nas wšytkich vczy píłmo ś. z nim [z szatanem] się potykáć/ y onego wiárą zwyciężać: żeby też musiał y vciec *CzechEp* 295.

b) O Bogu wspomagającym w walce swój lud (4) : Pan się będzie potykał miałto was/ á wy będziecie milczeć. *Leop Ex* 14/14; nieboycie się nic/ áni się łękeycie Krolá Ałsyryjskiego/ [...] Abowiem łnim iest ramię ćielełne/ á łnami Pan Bog nálz/ który iest pomocnikiem nálłym/ y potyka się zá nas. *Leop* 2.Par 32/8, *Deut* 1/30.

potykać się w kim [= *poprzez kogo*] (1): Záchowane są oštátki ludu/ Pan w mocnych się potykał. *Leop Iudic* 5/13.

c) O abstraktach (3) :

potykać się z czym (2): [napisałem książki] Gdzie się prawdą z fałszem/ vłtawá Boża z ludzką/ mowy Boże z ludzkimi/ tákże y świadectwá łłowá Bożego z świadectwy/ z mniemánim y rozłdkiem ćielełnym/ práwie potykájąc się/ ná plác wywodzą. *CzechEp* 5; ćielełna buyność iest niewolą/ Gdy myśl łztychy chorobne lub kłopotne kolą. [...] Swobodna myśl wykrzyka/ Gdy się z troską potyka *RybGęśli* C4.

W przeciwstawieniu: »potykać się ... tył dać« (1): IA Cnotá [...] Piełzczót żadnych nie vmiem: [...] Mieczá ni łtrzał mię nie łtrách á kiedy rozumiem Potrzebę: potykam się tyłu dać nie vmiem. *RybGęśli* C2v.

d) W antropomorfizowanym opisie gry w szachy (1) :

Zwrot: »rownym wojskiem potykać się« (1): Włzytká się łpráwá ogláda ná łtole. Iáko dwa Krole przeciw łobie siędą/ A rownym wojskiem potykáć się będą. Ieden z nich w iáłney/ drugi w czarney zbroi *KochSz* A2.

a. O zwierzęciu [z czym (żywotne)] (1) : LAłicza iest zwierzę małego ciała, ale wielkiej łmiałosci y chytrołci tak iż z wężmi y z bazilifzki walczy/ á gdy się ma z nimi potykać/ tedy polney ruty požiwa *FalZioł* IV 12c.

a. Walczyć z jednym uzbrojonym przeciwnikiem, jeden przeciw jednemu, pojedynkować się; hastis (cum aliquo) concurrere *Mącz*, *Modrz*, *Cn*; *collidere se invicem* *PolAnt*; *compugnare* *Mącz* (17) : Rorarii milites, Lekkiey yázdy żołnierze/ hulárze którzy ná hárc wyyeżdzą/ naprzód się potykáją/ wyechác y doyechác łatwie nieprzyjaciela mogą. *Mącz* 358c, 25b, 230c, 330b.

potykać się przed czym (1): [drugi gardło swe zawiesi na nitce] kiedy iedzie w picowanie/ ábo [...] kiedyby się przed wšytkim vfem potykáć miał. *GórnDworz* I6v.

potykać się z kim (10): *Hastis cum aliquo concurrere, Potykáć fie s kiem/ Ná óftrze gonić. Mącz 74a; Mirmillo, Był nieyáki zapálnik álbo ízermierz [...]/ ten fie potykał z drugim Retiarus zwányMącz 223b, 220c, 417c, 505b; SkarŻyw 56. Cf potykać się czym z kim; Zwroty.*

potykać się czym z kim (1): *kopiją z łobą fie potykáiąc [invicem hastis concurrento]/ niechby fie iák do potrzeby ćwiczýli y gotowáli [młodzi ludzie]. ModrzBaz 111.*

Zwroty: »sam a sam się potykać« [w tym: z kim (2)] = viritim dimicare Mącz (4): Gladiatorium vitae certamen subire Sam á łam fie s kim potykáć z wywabiania ná rękę. Mącz 49d, 230c, 498c; Gdyby przyšlo łam á łam potykáć fie z nimi [z Jarmolińskimi]/ Byłby tu prętko łkaran [Zabalias hetman] s fortelmi swoiemi. PaprPan Z4.

»[z kim] potykać się śmieie« (1): Ian trzeci Pilecki/ máiąc XXij lat/ przy Dworze będąc/ z doświadczonemi łye Rycerzmi potykał/ bárzo śmieie SienLek 34.

Szereg: »potykać się i na rękę wyzywać« (1): potykáć fie z nim íełzće chciał [Antoni z przeciwnikiem]/ y ná rękę go wyzywał. SkarŻyw 56.

Przen (2) :

potykać się czym (1): Teraz łklenicámi fie potykáią [szlachcice]/ iákoby íeden drugiego przemogł y powálił. PowodPr 73.

Zwrot: »miedzy sobą się potykać« (1): Oto íe [Karmonczyków] popędzą obłoki od włchodu y od zachodu áz ná południe oblicznością bárzo łtráźliwą/ popędliwą y gwałtowną. Kthore fie miedzy łobą potykáią/ wiele gwiazd zrzucą ná ziemię [et collident se invicem, et collident sidus copiosum super terram Vulg] BibRadz 4.Esdr 15/35.

2. Spotykać się; obvius esse a. fieri Mącz, Cn; ferre, obvenire, offerre Mącz; incidere homini, in hominem, obvium habere aliquem, occurrere alicui, occursare alicui, offendere Cn [z kim] (4) : *Obvius tibi sum, Obvius tibi fio, et obvium me tibi fero, dicimus, Potikam fie s tową/ wychodzę przeciwko tobie. Mącz 492c, 260d; [dnia przeciwnego Saturna] Niepotikay łye s łtaremy/ nye łczep/ nie łziefy [lege: nie siej]/ łług nieiednay/ czynłfow nyeodbieray. Goski A2.*

Zwrot: »potykać się w drodze« (1): Obvio, Wychodzę/ wyyeżdżam przeciwko komu/ potikam fie s kim w dródze Mącz 492c.

3. Tracić równowagę, zawadzając o coś nogą; labi Vulg, Cn; caespitare Mącz, Cn; offendere Mącz; fallere lapis vestigium Cn (13) : *Íeden kupiec gdy z kupią íał/ Koniá z ołem przy łobie miał: Ná ołá był wiele włóżył/ Potykał fie ledwo ściężył. BierEz S3v; Equus statarius, Ein łtetig rołz. Kon co łye potyka rád. Murm 38; BartBydż 149; ktory [koń] gdy nas z mieyłcá ná mieyłce nie potykáiąc łye/ cáło wedle potrzeby náłzey przeniełie/ á ze złego rázu nas wyniełie/ powiedamy íz íełt dobry koń OrzRozm P2v; Caespito, Potykam fie álbo/ otracam fie o co w drodze. Mącz 30c, 30c, 261a; Offensator – Ten ktori fie czełto potika. Calep [726]a; [Labor Potykam fie/ powalałm fie UrsinGramm 261].*

Przen: Błádzić, mylić się; alucinari, decipi errore, duci, in magno errore esse, hallucinan, induci, labi per errorem, rapi in errorem, teneri errore Cn [w tym: w czym (4)] (5) : *Íełt bowiem to rzecz pewna/ íz káždy człowiek łnádnie fie bárzo omyła/ [...] widzimy ná oko/ iako fie bárzo y wielcy á mądrzy ludzie potykáią. A czofł ia profłak y nieuk niemiałbym fie wták wielkiey á trudney rzeczy omylić/*

ípotknąć/ y vpaść? *BudBib* c3; ktorzy [*ojcowie Kościoła*]/ ludzmi też będąc iáko y my/ w wielu fie częŝto potykáli/ omyláli y potym ŝwe pińmá odmieniáli á drudzy y odwoływáli *CzechEp* 89; [Na to odpowiadam/ Acz Doctorowie S. w tey mierze/ y na inŝyich mieŝcach/ iako ludzie potikali fie/ y na grunćie pana Iefuła Chriŝtuŝa/ podczas budowali/ nie złoto/ ŝrebro/ ani drogie kamienie/ ale drwa/ ŝiano/ y ŝłomę *WannNow* 50].

[*potykać się na czym*: A nie dziwna tho ieŝt; że fie [*ministrowie*] ná ŝłowiech potykáią niezrozumiánych *HerbOdpow* P3v.]

Zwroty: [»potykać się językiem, w języku«: Ieŝt tákowy ktory fie potyka ięzykiem/ ále nie z vmyŝlu [*est qui labitur lingua, sed non ex animo*]: ábowiem kto ten ieŝt ktoryby nie ŝwáńkował kiedyby ięzykiem ŝwoim *Leop Eccli* 19/16 (*Linde*); *WujBib Eccli* 19/16 (*Linde s.v. potknąć*).]

»w prawdzie się potykać« (1): Velut si re vera pugnent, Iákoby fie w prawdzie potykáli. *Mącz* 353c.

Szeregi: »nie błádzić a nie potykać się« (1): obáczyć tho ma ocyec/ yeŝli ten preceptor ktoremu chce zlećić ŝyná/ práwey wyáry yeŝt [...] áby ŝnadź yáko nye błádził/ á w wyerze fie nye potykał. *GliczKsiąż* L4v.

»potykać się i mylić« (1): á nye obawyáją fie tego thez ćwyerdzić [*ojcowie*] żeby lepyey było ná rzemyŝflo dáć ŝyná/ niź ná náuki. Około czego mogliby fie wźdam nye fráŝowáć/ gdy fie wtym potykáją/ y nye pomáłu mylą. *GliczKsiąż* G7v.

4. *Zdarzać się, przytrafiać się* [*bezpodmiotowo*] (1) : Obtingit, obtingebat, obtingere, impersonale non nisi in tertiis personis legitur, Przigadza fie/ potyka fie/ doŝtáwa fie. *Mącz* 257d.

Synonimy: 1. *bić się, bojować, walczyć*; 2. *potrafować się*; 3. *otrącać się, powalać się*; 4. *dostawać się, przygadzać się, przytrafiać się, trafiać się, zdarzać się*.

Formacje wspólrdenne cf TKNAĆ.

Cf **POTYKAJĄCY SIĘ, POTYKANIE**